

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrtni strani Din 500.—, 1/2 strani
Din 250.—, 1/4 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Vera — narodnost.

Religija (vera) je vez med Bogom in ljudmi. Narodnost pa je vez med ljudmi, ki so iste krvi, istega pokolenja in istega jezika. Ker je vez med Bogom in človekom neprimerno važnejša, saj je odločilna ne samo za to življenje, marveč tudi za vso večnost, gre veri prvenstvo. Vera je prva, narodnost drugovrstna vrednota. Kdor bi hotel to vrednotenje spremeniti ter narodnost postaviti pred vero, bi s tem stvar postavil pred Stvarnika. Kako neskladno je tako postopanje tudi s treznim razumom, se vidi iz tega, da je narodnosti veliko na svetu, Bog pa je samo eden. Dosledno je prava vera tudi samo ena, namreč tista, ki jo je Bog razodel, in prava cerkev je tudi samo ena, namreč tista, ki jo je Kristus — Sin božji ustanovil.

In vendar so danes na svetu stranke in struje, ki to povse jasno razmerje postavljajo na glavo: vera, ki bi morala biti zgoraj kot načelna voditeljica narodnosti, pride spodaj kot služabnica narodnosti. To je temeljna zmota fašizma, ki samega sebe istovetujoč z državo, proglašja državo kot vir vsega prava, kot počelo vse morale, torej kot nekak končni cilj, ki mu mora služiti tudi vera. Italijanski fašizem ne zameje docela vere, ker smatra katolicizem kot del bistva ali vsaj kot važno svojstvo italijanskega naroda. Dovoljuje pa njegovo udejstvovanje in vplivanje na ljudstvo in zlasti na mladino le toliko, v kolikor sam smatra za primerno ali politično potrebno.

Nemški narodni socializem stopnjuje to fašistično vrednotenje vere kot služabnice narodnosti tako daleč, da hoče ustvariti posebno germansko (nemško-pogansko) vero, ki bi bila zgolj del nemške narodnosti. Zato je njegova težnja usmerjena v popolno zenačenje vseh ver in cerkva v Nemčiji. Kakor so vsi Nemci, ki so prej pripadali raznim strankam, z največjim nasiljem politično povse zenačeni, tako bi se tudi morale vse cerkve dati zenačiti. Da dosežejo ta svoj cilj, delajo narodno-socialistični mogotci katoliški cerkvi in njenemu delovanju med ljudstvom in osobito med mladino največje težave, ki v dejanstvu onemogočujejo vsako smotreno in organizirano delo cerkve. Religija nosi v Nemčiji suženjske spone v službi narodnosti.

Avstrijskim pristašem narodnega socializma je svojsko isto vrednotenje vere kot sredstva za narodnost, to je za

namene nacionalistične politike. Ker hoče biti Avstrija samostojna nemško-krščanska država, ki ne mara postati pašaluk poprusene Nemčije, so avstrijski narodni socialisti mesto prejšnje teroristične (ustrahovalne) taktike izbrali zadnji čas bolj »mirovno«. Njih geslo je: Proč od Rima! Izstopimo iz katoliške cerkve! Kakor da bi katoliška cerkev bila kriva, da se srčna želja nemškega narodnega socializma: priključitev Avstrije Nemčiji, ne more izvršiti! Kako razsežna je ta brezvestna agitacija, se vidi iz tega, da je v solnograški deželi zadnje mesece izstopilo iz katoliške cerkve 1179 oseb. Ker so nagibi za te izstope zgolj politični, je v nekaterih slučajih morala poseči vmes državna oblast.

Tudi med nami so struje, ki posnemajo to socialistično, odnosno naciona-

listično taktiko. Plod take bodisi časnikarske, bodisi osebne agitacije se je pokazal v odpadkih nekaterih ljudi od katoliške cerkve. Tista cerkev ali tista verska skupina, kateri se takšne osebe pridružijo, v verskem oziru ničesar ne pridobi s takšnimi vstopi. Kdor vero tako malo ceni, da jo zapostavlja nacionalistični ideji ter izrablja vero kot politično-demonstracijsko sredstvo, tak kaže, da mu nobena vera ni sveta. V bodoče bomo takšnim ljudem obračali večjo pozornost. Naša katoliška vera je za naše ljudstvo tako dragocena svetinja, da ne bomo dovolili, da bi jo gotovi ljudje oskrunjali. Nekdaj se je v naših krajih razlegel klic: Proč od Rima! Nemškutarji so bili, ki so tako kričali. Pa so propadli. Danes proglašajo to geslo v našem jeziku drugi ljudje. Bomo se tudi tej struji znali postaviti v bran.

*

Obravnava o marsejskem zločinu. — Preiskava francoskih oblasti proti marsejskim atentatorjem bo po vsej priliki končana še ta mesec. Vse gradivo bo nato predloženo okrožnemu sodišču v Aixu en Provence, ki ima v smislu francoskih zakonov odločiti, ali se osumljenci postavijo pod obtožbo. V tem primeru mora nato marsejsko sodišče sestaviti obtožbo. Proti obtožbi imajo obtoženci pravico pritožbe na kasacijsko sodišče. Če se ne bodo pritožili, se bo glavna razprava vršila najbrže v začetku marca, če pa se pritožijo, se bo glav-

Novi ministrski predsednik in zunanji minister B. Jevtič.

na razprava še za nekaj časa zavlekla. Za obravnavo vlada že sedaj ogromno zanimanje, ker bodo na razpravi podrobno razpravljali o vseh pripravah za atentat ter se bo jasno videlo, kako vlogo so pri tem igrale madžarske oblasti. Atentatorje bo sodilo posebno porotno sodišče.

Razoroževanje Hitlerjeve »črne garde«. Med nemško redno vojsko (Reichswehr) in Hitlerjevo »črno gardo« SS (Schutz-Staffeln) je že vladal dolgo spor. Vojska je zahtevala razorožitev in odpravo oboroženih Hitlerjevih oddelkov. Spor je bil rešen na ta način: SS-čete, ki so po 30. juniju (pokolj Hitlerjevih nasprotnikov) narasle na 250.000 mož, bodo razorožene, izvzemši treh oddelkov po 5000 mož močnih, ki pa bodo podvrženi kot neke vrste »gardni polki« vodstvu redne vojske. K tem izbranim 880gardistom spada posebna Hitlerjeva garda v Berlinu, nadalje dve izbrani skupini v Monakovem in v Kölnu. Ostali SS četniki ne smejo razven službenega revolverja nositi nobenega orožja in ne smejo imeti nobenih orožnih skladišč, ki preidejo vsa izključno pod poveljstvo državne vojske. Tudi ne smejo več prebivati po vojašnicah. SS postanejo torej samo politična policija, radežem ko si je vojska osvojila izključno nadzorstvo nad vojaštvom in nad orožjem v Nemčiji.

Iz državne blagajne za občni blagor v Zedinjenih ameriških državah. Urad za narodno obnovo v Washingtonu je predložil predsedniku Rooseveltu obširen načrt za izvajanje javnih del v prihodnjih 25 letih, za katera bi bili potrebni

skupni izdatki 105 milijard dolarjev. Izvedba načrta je odvisna od stališča Roosevelta, ali bo pristal na predloge v celoti, ali pa le delno, nadalje od stališča kongresa (parlamenta) in končno od načina financiranja. Denar bi se porabljal za regulacijo rek, zboljševanje prometnih sredstev, izrabljanje prirodnih zakladov in organizacijo gospodarstva. Med drugim predlaga urad, naj bi se vsako leto opustilo približno 8 milijonov manj plodne zemlje, na drugi strani pa naj bi se pričela obdelovati nova kmetijska področja. Uvedla naj bi

se tudi kontrola pašništva, razširili naj bi se državni gozdovi in nacionalni parki. Posebno vestno se imajo izkoriščati vodne sile ter izvesti ukrepi zoper nevarnost poplav. Izkoriščanje prirodnih zakladov naj bi se postavilo pod javno nadzorstvo. Končno naj bi se osnovali posebni uradi za javna dela na kopnem, za melioracije in za pridobivanje prirodnih zakladov.

Indija zvezna država. Dne 19. decembra t. l. je sprejela višja zbornica v Londonu zakonski predlog o novi ustavi Indije na zvezni podlagi.

PO SVETU KATOLIŠKEM

Starokatoličani. Ljudje so o njih slabo poučeni. Nekatere zapeljuje ime k mnenju, da je to neka stara oblika katolicizma. Drugi domnevajo, da bi to bila neka narodna cerkev, prikrojena posebej za Jugoslovane. Vsa ta domnevanja so napačna. Starokatolicizem ni star, marveč mlad, ker je nastal še le po l. 1871, ko je vesoljni cerkveni zbor v Vatikanu (v Rimu) proglasil versko resnico o papeževi nezmotljivosti. Proti tej verski resnici, ki jo je katoliška cerkev od svojega početka poznala in priznala, so se dvignili nekateri nemški profesorji, ki so se čutili ogrožene v svoji profesorski nezmotljivosti. Odpadli so od katoliške cerkve ter ustanovili lastno cerkveno organizacijo. Starokatolicizem torej ni »stara«, niti ni katolicizem, marveč podoba protestantizma. Njegovo rojstvo na nemških tleh in podpora nemškega kanclerja Bismarcka, ki jo je užival, obenem osvetljuje njegov narodnostni značaj: od odpadlih nemških profesorjev ustanovljena cerkev vendar ne more biti slovanska narodna cerkev! Dejansko v Jugoslaviji tudi ni. To so med drugim dokazali dogodki, ki so se početkom meseca decembra dogodili v Starih Jankovcih blizu Vinkovcev v Sremu. Tam je namreč imel svečano službo božjo starokatoliški škof Kalodjera. Ob tej priliki so starokatoliški napadli dva hrvatska kmeta, ki sta želela, naj jim na ulici napravijo prostor, da moreta s svojima vozoma mimo njih. Mesto da bi se jima toliko ognili, da bi mogla z vozom mimo, so ju v svoji drznosti napadli in podrli na tla. V silobranu je eden izmed kmetov potegnil revolver ter ustrelil, njegov 17letni brat je potegnil v obrambo žepni nožič. Posledica je bila ta: eden starokatolik je bil težje ranjen, dva pa lažje. Kdo so starokatoliški v Starih Jankovcih? Mar Hrvati ali Srbi? Ne. Madžari so, odnosno pomadžarjenci. Nekdaj so bili Stari Jankovci čisto hrvatsko selo. Pred 70 leti so se tamkaj začeli naseljevati Madžari. Dobili so svoje madžarske šole. Vršila se je načrtna madžarizacija slovanskega življa. Ti Madžari so bili celo tako drzni, da so l. 1893 po madžarskem ministru Tiszi zatožili v Rimu velikega Jugoslovana, hrvatskega škofa dr. Strossmayerja, češ, da je prevelik prijatelj Srbov. Zakaj so ti Madžari, odnosno pomadžarjenci odpadli od kato-

liške cerkve v starokatoliško? Radi jugoslovanstva? Ne, marveč radi madžarstva. Imeli so prej v katoliški cerkvi svojo službo božjo, pri kateri se je ob določenem času pridigovalo v madžarskem jeziku. To pa jim ni bilo dovolj, hoteli so celo župnijo pomadžariti ter zahtevali izključno madžarsko božjo službo. Ker djakovski škof v to ni mogel privoliti, so zaigrani voditelji z nekimi drugimi osebami odpadli ter postali starokatoliški. Doslej je odpadlo 53 oseb. Škof Kalodjera je kajpada pohitel med te ljudi in njegov vikar (namestnik) Csercssek jim je pridigoval v madžarskem jeziku. Ko je bila služba božja končana, so ojunčeni Madžari napadli domačina-kmeta ter jima opsovali »hrvatsko mater«. Tako dela starokatolicizem za »narodnostno« idejo v cerkvi.

Ko nabiraš za uboge... Zima je predurmi. Bolniki in siromaki se je nič kaj ne veselijo. Ni kuriva, ni hrane, ni obleke. Krščanska dobrodelnost mora vršiti svojo nalogo, ki je danes nujnejša kot kdaj poprej. Večletna kriza pritiska vedno hujše, krog brezposelnih in siromakov je vedno večji. Kdor se ne bo v sedanjih časih zavedal svoje dolžnosti, ki mu jo nalaga ljubezen do bližnjega, se te dolžnosti sploh nikdar ne bo zavedel. In tak ni kristjan, kakor bi moral biti po božji volji in po zgledu našega Zveličarja. V mrzlem zimskem ča-

siti z mrzlim srcem in zaprto roko mimo siromakov in vseh, ki trpijo bedo in pomanjkanje, je ne samo nekrščansko, marveč tudi nesocialno. Da bo podpora siromakom, bolnikom, zlasti siromašnim otrokom splošnejša ter izdatnejša, jo je povsod treba organizirati. Organizirati nabiranje darov ter prispevkov, urediti tudi pravilno razdelitev. Nabiranje prispevkov in darov ni lahka stvar, ker trči na mnogih, žal premnogih mestih ne samo na gluha ušesa, marveč tudi na prezir in zasmeh. To naših vrljih nabiralcev in požrtvovalnih nabiralk ne sme oplašiti. Saj se od prezira in zasmeha tudi ne dajo oplašiti budistični (poganski) menihi na Japonskem. V tej deželi je tudi veliko, ogromno veliko siromaštva. Budistični menihi vprizarjajo zbirke po večjih mestih. V to svrhu se postavijo v vrsti na kakšnem javnem prostoru. Njihove roke so sklenjene k prošnji, pred njimi stoji velika nabiralna košara. Nad njo je velik lepak s tem napisom: »Predmet smo prezira, zasmeha in zasramovanja. Posmehujejo se nam ter nas zasmehujejo. Mi sami trpimo pomanjkanje. Vendar dvigamo roke k prošnji ne za nas, marveč za uboge. Prosimo vas: vrzite v nabiralnik tudi vi kak dar!« Ako so pagani zmogni takšnega samozatajevanja, ko gre za pomoč ubogim in trpečim, ali mi kristjani ne bi zmogli še večjega samozatajevanja in še večje požrtvovalnosti in radodarnosti!

Cenj. čitateljem!

Zadnjo številko v letu 1934 smo morali dati na pešto radi božičnih praznikov 24. decembra. Nekateri naročniki bodo prejeli zadnjega letošnjega »Gospodarja« komaj do nedelje 30. decembra. Dopisniki in čitatelji naj nam oprostijo, ker nismo mogli vpoštevati radi praznikov raznih božičnih novic in dopisov. Priide vse na vrsto v prvi številki v Novem letu 1935.

NOVICE

Osebnosti.

Duhovniške vesti. Novi ptujski prošt g. Ivan Greif je bil imenovan za dekana dekanije Ptuj. — Za pravega kn.-šk. konz. svetovalca in naddekana v naddekanatu ob Savi je imenovan g. dr. Ivan Žagar, stolni kanonik v Mariboru. — Za dekana sta imenovana gg.: mons. Franc Ksaver Meško, Nj. Svetosti častni komornik, dekanjski upravitelj in župnik v Selah pri Slovenjgradcu in Jožef Žekar, dekanjski upravitelj in nadžupnik v Rogatecu, za dekanijo Rogatec. — Oskrbovanje župnije Turnišče je poverjeno vlč. g. Antonu Rantaša, ekspozitu v Veliki Polani (Prekmurje). — Nastavljen je bil č. g. Janez Lovšin, bivši provizor pri Sv. Petru na Kronske gori, kot kaplan pri Sv. Jederti nad Laškimi.

Nesreče.

Požar v predilnici. Dne 19. decembra na večer je pričelo goreti v skladišču za bombaž v Hutterjevi veliki tovarni v Melju pri Mariboru. Ogenj je nastal najbrž pri stroju za čiščenje vate. V bombažu je bil kak kamenček ali kak kosček železa, ki je dalo iskro. Iskra je odskočila med bombaž, kar je povzročilo tlenje. Mariborski gasilci so ogenj hitro udušili. Škoda znaša nekaj deset-tisoč Din.

Vagon sena zgorel na železniški progi. Na železniški progi med Pragerskem in Račami je zgorel vagon sena, ki je bil last vojaške uprave. Požar je najbrž zanetil iskra iz lokomotive.

Požar. V Arji vasi pri Celju je uničil ogenj zgornji del gospodarskega poslopja posestniku Sitarju. Zgorelo je tudi seno ter razni poljski pridelki. Neпоškodovan pa je ostal hlev, ki je obokan. Gasilec gre zasluga, da ni šlo celo poslopje.

Širite „Slov. gospodarja!“